

УДК 347.1

Н. Бааджи,

кандидат юридичних наук,
доцент кафедри права інтелектуальної власності та корпоративного права
Національного університету «Одеська юридична академія»

А. Кирилюк,

кандидат юридичних наук,
доцент кафедри права інтелектуальної власності та корпоративного права
Національного університету «Одеська юридична академія»

ПОРЯДОК ВИКОРИСТАННЯ ВІЛЬНИХ ПУБЛІЧНИХ ЛІЦЕНЗІЙ У РЕЖИМІ ОНЛАЙН

«Врятувати», за М. Хайдеггером, означає «повернути що-небудь його суті, щоб тим самим це «що-небудь» вперше явити в дійсній сутності» [1, с. 234]. Можна говорити, що «небезпеки» та «спокуси» Інтернету для сучасного авторського права, відповідно, уже з моменту створення цифрового середовища таїли в собі паростки «рятівного». Так, у світлі синергетичної картини світу роль кризи відіграє позитивну роль у процесі «порядкоутворення», тобто переходу складної системи, що перебуває в процесі саморозвитку, на наступний рівень розвитку. «Небезпеки» цифрового середовища мають бути враховані, усвідомлені й акумульовані [2]. Кількість і різноманітність тем, які присвячені питанням регулювання інтелектуальної власності в мережі Інтернет, свідчить про те, що сьогодні правова спільнота, фахівці сфери інтелектуальної власності всебічно досліджують цю складну й динамічну сферу, намагаються долати наявні колізії правового регулювання ефективного захисту й охорони прав на об'єкти інтелектуальної власності в мережі Інтернет та розпорядження правами на такі об'єкти.

Ліцензійний договір є однією з головних підстав трансформації (перетворення) творчих (авторських) правовідносин інтелектуальної власності на похідні, «обмежені» правовідносини інтелектуальної власності, за якої зберігаються також первісні правовідносини [3, с. 479]. Він є дозволом на використання об'єктів інтелектуальної власності. Роз-

виток цифрових технологій викликає необхідність трансформації процедури оформлення таких дозволів у бік спрощення в режимі онлайн, удосконалення її правового врегулювання. З огляду на сучасні тенденції Державною службою інтелектуальної власності України розроблено Рекомендації щодо онлайн-ліцензування [4], у яких наголошується на необхідності створення зручних схем ліцензування для контент-провайдерів, встановлення оптимальних розмірів винагороди за перегляд, прослуховування та інше інтерактивне використання контенту в мережі Інтернет з урахуванням реалій не лише західного, а й вітчизняного ринку.

Особливе місце в системі онлайн-ліцензування посідають вільні публічні ліцензії, правовий режим функціонування яких здійснюється відповідно до принципу «деякі права застережені» («*copyright*»). На сьогодні в українському законодавстві не врегульовано питання використання вільних публічних ліцензій, що зумовлює актуальність наукових розвідок в окресленій площині, спрямованих на подолання існуючих прогалин і розроблення дієвих механізмів функціонування цього особливого виду ліцензійного договору.

Аналіз особливостей використання вільних публічних ліцензій та їх правова природа висвітлювались у роботах таких вітчизняних учених, як К. Зеров, О. Жилінкова, О. Россомахіна, В. Троцька, К. Москаленко, О. Харитонова та інші.

Метою статті є всебічний аналіз особливостей правової природи вільних публічних ліцензій та умов їх застосування, зокрема в режимі онлайн, з огляду на сучасний стан українського законодавства, європейську та міжнародну практику.

Сьогодні в мережі Інтернет здійснюється активний обмін інформацією, що потребує узгодження інтересів тих суб'єктів, які створюють таку інформацію, та тих, хто нею розпоряджається, користується. У розумінні інформації як об'єкта правовідносин важливим є аспект, що пов'язаний із юридичним захистом інформації, а отже, представляє цю інформацію як об'єкт права власності. Історично традиційним об'єктом права власності є матеріальний об'єкт. Фактично право власності донині було речовим правом. Водночас інформація як об'єкт права власності має дві особливості: можливість існування не у вигляді матеріального об'єкта та можливість копіювання й переміщення без втрати власником об'єкта власності. В іншому разі інформація, очевидно, нічим не відрізняється від традиційних об'єктів права власності. Для інформації право розпорядження передбачає виключне право визначати, кому ця інформація може бути надана (у володіння й користування). Право володіння передбачає право мати цю інформацію в незмінному вигляді. Право користування має на увазі право використовувати цю інформацію у своїх інтересах.

Основні види інформації за формою її представлення, способами кодування та зберігання є такими: графічна, або образотворча, звукова (акустична), текстова, числова, відеоінформація. Саме такі види інформації сьогодні можна створювати в цифровому форматі, а також переводити вже існуючі види інформації в цифрову форму.

Інформаційні продукти є об'єктами авторського права. Найчастіше через цифрове середовище поширюються літературні твори, музичні твори, аудіовізуальні твори, комп'ютерні програми, твори мистецтва, фотографії. Саме ін-

формаційні продукти є рушійними факторами сфери інформаційних технологій, що сприяє розширенню ІТ-індустрії [5, с. 213].

Поширення цифрової форми різних видів інформації зумовило в усталеній системі авторського права більш складні проблеми, ніж ті, з якими доводилось стикатися впродовж усієї попередньої історії його існування. Це пов'язано з тим, що існуюче право інтелектуальної власності орієнтоване переважно на аналоговий світ, тоді як цифрова форма має низку основоположних особливостей: цифрова форма може бути отримана практично для будь-якого об'єкта авторського права чи суміжних прав; цифрова форма може бути перетворена на аналогову, сприйняттю людиною; копіювання об'єктів авторських і суміжних прав у цифровій формі вимагає істотно менших економічних витрат; копіювання об'єктів авторських і суміжних прав у цифровій формі здійснюється без втрати якості оригіналу або навіть копії оригіналу твору [6].

У більшості країн глобальна інформаційна інфраструктура розглядається як один із засобів економічного, культурного й соціального розвитку. Стає очевидною потреба в досягненні балансу між новими технічними можливостями, які спрощують доступ і функціонування інформації, у тому числі й об'єктів авторського права і суміжних прав у мережі, та правовими гарантіями їх творцям та іншим правовласникам.

Об'єкти електронної комунікації (ресурси знань, технології, інформаційні продукти й послуги) характеризуються не стільки темпами зростання кількості, скільки розвитком їхніх різновидів (наприклад, програмного забезпечення, комп'ютерних програм, баз даних, сайтів, доменів, поштових розсилок, інтернет-магазинів, електронних бібліотек, каталогів, пошукових систем, електронних документів, електронних цифрових підписів, електронної комерції, електронних видань тощо). Кожний об'єкт електронної комунікації

має свою специфіку й особливості правового регулювання як об'єкта інтелектуальної власності [7].

У 1998 р. Генеральна асамблея Всесвітньої організації інтелектуальної власності (ВОІВ) ухвалила проект WIPONET, спрямований на спрощення операцій у сфері інтелектуальної власності шляхом створення світової мережевої інфраструктури, здатної зробити доступною інформацію щодо інтелектуальної власності для широкого загалу [5].

Варто вказати, що сьогодні відповідно до українського законодавства право на об'єкти електронної комунікації як об'єкти інтелектуальної власності виникає з моменту його створення, а заборона на використання об'єктів авторського права як ланка правового регулювання правовідносин у сфері права інтелектуальної власності виникає як пряма вказівка закону.

Юридична модель інтелектуальної власності, що заснована на принципах копірайту, передбачає повне збереження майнових і немайнових прав автора. На цих позиціях функціонує також сучасне українське авторське право. Водночас інституційне середовище функціонування інтелектуальної власності в індустріальну епоху виявилось непридатним для інформаційного суспільства, у якому дедалі актуальнішими стають проблеми охорони авторського й суміжних прав у цифровому просторі. На сьогодні чинні норми відповідних нормативно-правових актів не можуть бути реалізовані повною мірою в умовах, коли сам спосіб виробництва, поширення, доступу й використання об'єктів електронної комунікації як об'єкта інтелектуальної власності змінився.

Суттєвою складовою частиною майнових прав інтелектуальної власності є виключне право дозволяти іншим особам використовувати об'єкт права інтелектуальної власності.

Як слушно зазначає О. Москаленко [8], у науковому середовищі існує думка [9, с. 4; 10, с. 50], відповідно до

якої в праві інтелектуальної власності існують два різновиди цивільно-правових форм розпорядження майновими правами залежно від способу розпорядження майновими правами інтелектуальної власності: передача майнових прав інтелектуальної власності (остаточна й безповоротна передача набувачеві всіх або частини майнових прав інтелектуальної власності на платній чи безоплатній основі) та видача дозволу або ліцензії (надання користувачеві дозволу на використання певного об'єкта права інтелектуальної власності впродовж певного строку на певних умовах і в межах, визначених у дозволі-ліцензії). Отже, правонаступництво (зміна правоволодільця) за другої моделі не відбувається, а надається лише право здійснювати правомочність із використання нематеріального результату певним способом та в певних межах.

Відповідно до ч. 1 ст. 1107 Цивільного кодексу України (далі – ЦК України) [11] розпорядження майновими правами інтелектуальної власності здійснюється на підставі таких договорів, як ліцензія на використання об'єкта права інтелектуальної власності, ліцензійний договір, договір про створення за замовленням і використання об'єкта права інтелектуальної власності, договір про передання виключних майнових прав інтелектуальної власності, інший договір щодо розпорядження майновими правами інтелектуальної власності. При цьому ліцензія більшістю науковців розглядається як різновид договору, як домовленість двох осіб про встановлення, зміну й припинення цивільних прав та обов'язків [12, с. 126–127]. Водночас варто погодитись з існуючою позицією, відповідно до якої сама по собі ліцензія є одностороннім правочином і не може розглядатись як вид договору [13; 14]. Видача ліцензії може бути оформлена як самостійний документ або ж шляхом укладення ліцензійного договору. За умови розгляду ліцензії як окремого документа, відповідно до ч. 2 ст. 1108 ЦК України, вона володіє всіма ознаками одностороннього правочину, передбаченими ст. 202 ЦК

України, а саме є дією однієї особи та не створює зобов'язань для інших осіб. Таким чином, обґрунтованою вважаємо пропозицію щодо вилучення п. 1 ч. 1 в ст. 1107 ЦК України та розгляду ліцензії як обов'язкового елемента цивільно-правової конструкції ліцензійного договору [15, с. 63].

У законодавстві більшості країн світу не здійснюється регламентація структури й змісту ліцензійного договору, що допускає його певну свободу. Важливими умовами таких договорів є предмет договору (вид ліцензії, яка надається), характеристики об'єкта та способи його використання, умови доступу до сервісу, збереження авторських прав, платежі, відповідальність сторін, технічна підтримка, гарантії та інші спеціальні умови [16].

Норми ст. 444 ЦК України передбачають, що твір може бути вільно, без згоди автора та інших осіб, безоплатно використаний будь-якою особою, що відповідає випадкам, встановленим ч. ч. 1, 7 ст. 21 Закону України «Про авторське право і суміжні права» [17], які, згідно з назвою цієї статті, визначені як випадки вільного використання. Згідно з приписами Цивільного кодексу України та Закону України «Про авторське право і суміжні права» вільне використання об'єктів авторського права й суміжних прав можливе за таких умов:

1) правомірного оприлюднення об'єктів авторського права й суміжних прав;

2) використання об'єктів авторського права та суміжних прав лише у випадках, передбачених законом, які є вичерпними;

3) дотримання особистих немайнових прав.

Крім того, вільне використання має не завдавати шкоди використанню об'єктів авторського права й суміжних прав та не обмежувати безпідставно законні інтереси суб'єктів цих прав (ч. 6 ст. 15, ч. 3 ст. 42 Закону України «Про авторське право і суміжні права»).

Досить детально вільне використання об'єктів авторського права й суміж-

них прав досліджено в роботі В. Тоцької «Сутність вільного використання об'єктів авторського права та суміжних прав» [18]. Науковець під вільним використанням об'єктів авторського права й суміжних прав розуміє використання будь-якими особами цих об'єктів без дозволу суб'єктів цих прав і без виплати їм винагороди в спеціально визначених законом вичерпних випадках із дотриманням умов такого використання.

У Рекомендаціях щодо застосування вільних публічних ліцензій на використання об'єктів авторського права та суміжних прав зазначено, що в разі придбання примірників об'єктів авторського права та (або) суміжних прав вільного користування ці об'єкти мають бути забезпечені договором (або посиланням на нього), який підтверджує їх належність до об'єктів авторського права та (або) суміжних прав вільного користування [19]. Особливостями такого договору є те, що він є примірником вільної публічної ліцензії або посиланням на її офіційний текст, що перебуває в загальному доступі в мережі Інтернет. При цьому такий примірник може бути паперовим або електронним, у тому числі в складі файлу, що містить відповідний об'єкт авторського права та (або) суміжних прав, чи окремим файлом.

У документі зазначається, що вільні публічні ліцензії є договорами приєднання. При цьому умови приєднання до вільної публічної ліцензії визначаються у відповідній ліцензії.

За вільними публічними ліцензіями розповсюджуються різноманітні об'єкти авторського права й суміжних прав, такі як музичні, літературні, художні, фотографічні, наукові твори, фонограми, відеограми та комп'ютерні програми.

Відповідальність за дотримання умов вільної публічної ліцензії під час розповсюдження об'єктів авторського права та суміжних прав вільного користування несе заявник.

Про підвищення інтересу до вільних ліцензій і «вільних» об'єктів авторського права в Україні свідчить домінуван-

ня останніх на ринку інтернет-браузерів, мобільних пристроїв, постачання в продаж комп'ютерів із вільними операційними системами тощо.

Найбільш широке застосування вільні ліцензії знайшли в ІТ-індустрії, у межах якої вони й були створені в 1980-х рр., поширюючись спочатку лише на програмне забезпечення. У жовтні 1985 р. для підтримки руху вільного програмного забезпечення Р. Столманом був заснований Фонд вільного програмного забезпечення (Free Software Foundation, скорочено FSF). Одним із напрямів роботи цього фонду є проект GNU, спрямований на розробку вільного програмного забезпечення.

Згідно з Маніфестом GNU [20] метою проекту є розробка такої кількості вільного програмного забезпечення, за якої можна обходитись без програмного забезпечення, яке не є вільним. Фондом у межах проекту GNU також були розроблені широковідомі вільні ліцензії, які використовуються сьогодні в мережі Інтернет, зокрема: GNU General Public License (GNU GPL, Генеральна публічна ліцензія), GNU Lesser General Public License (GNU LGPL, ослаблена Генеральна публічна ліцензія), GNU Affero General Public License (GNU AGPL, посилена Генеральна публічна ліцензія), GNU Free Documentation License (GNU FDL, Ліцензія GNU на вільну документацію).

З метою спрощення можливостей обміну, багаторазового використання та переробки програмного забезпечення Європейська комісія розробила публічну ліцензію Європейського Союзу (далі – ПЛЕСО) [21]. Метою цієї ліцензії є захист як інтересів авторів шляхом збереження за ними авторських прав, так і інтересів користувачів шляхом надання їм усього обсягу основних прав, зазначеного в ліцензії [22]. Ця ліцензія є сумісною з іншими найбільш відомими вільними ліцензіями (наприклад, GPL і Creative Commons) та застосовується до програмного забезпечення.

На сьогодні одним програмним забезпеченням сфера використання віль-

них ліцензій не обмежується: цей вид ліцензій широко застосовується у сфері культури й мистецтва щодо аудіо, візуальних і текстових об'єктів авторського права, а також в інших сферах.

Ліцензії Creative Commons є більш гнучкими порівняно з GNU GPL та дають автору змогу як зберегти за собою виняткові права в повному обсязі, так і повністю чи частково відмовитись від такого збереження. Унаслідок цього не всі ліцензії Creative Commons є вільними.

Серед вільних ліцензій Creative Commons можна виділити такі: Attribution (by) (ліцензія «із зазначенням авторства»); Attribution-Share Alike (by-sa) (ліцензія «із зазначенням авторства зі збереженням умов»).

Варто звернути увагу на те, що питання щодо легальності вільних (відкритих) ліцензій сьогодні вирішуються переважно на основі практики країн прецедентного права. У тих випадках, коли традиції прецедентного права в конкретній країні відсутні, практикується здійснення відповідних законодавчих змін. Зокрема, сьогодні правила обігу вільних публічних ліцензій в Україні мають рекомендаційний характер і досі не знайшли свого відображення в українському законодавстві, незважаючи на достатню кількість спроб реформування окресленої сфери [23; 24; 25]. Це своєю чергою залишає поза законом неписьмову та безоплатну форму вільних ліцензій в Україні, їх необмежені термін і територію дії. Лише із запровадженням доктрини «copyleft» у вітчизняне законодавство шляхом надання можливості автору частково відмовлятися від особистих немайнових прав, у тому числі права на копіювання, внесення змін, використання для будь-яких потреб без вимоги оплати ліцензії на користування твором чи самообмеження на певний строк своїх прав, дасть змогу будь-кому вільно використовувати відповідні об'єкти інтелектуальної власності у вказаних такою особою межах.

На сьогодні декількома робочими групами розробляються законодавчі

зміни, які дають можливість використовувати публічні ліцензії без застережень. Як пояснив М. Полатайко, заступник голови Комітету Асоціації правників України з питань телекомунікацій, інформаційних технологій і Інтернету, ініціативи стосуються також письмової форми договору. Науковцями пропонується в ст. 1107 ЦК України встановити, що договір щодо розпорядження майновими правами інтелектуальної власності може укладатись не лише в письмовій (а в установлених випадках – усно), а й в іншій формі [26]. У Законі України «Про авторське право та суміжні права» пропонується встановити, що примірник твору – це копія, виконана не тільки в матеріальній, а й в електронній формі. Обґрунтовується необхідність визначити в ст. 33 Закону України «Про авторське право та суміжні права» небезумовність такої істотної умови, як розмір і порядок оплати авторської винагороди (ця умова не повинна стосуватись випадків укладення безоплатного публічного ліцензійного договору). На думку дослідників, важливо доповнити Закон України «Про авторське право та суміжні права» ст. ст. 33-1, 44-1, які регулюватимуть інститут публічного ліцензійного договору. Встановлюється, що договір на право використання творів, укладений у результаті поширення публічної пропозиції укласти договір і прийняття такої пропозиції шляхом здійснення дії (публічний ліцензійний договір), вважається укладеним у письмовій формі.

З огляду на той факт, що більшість вільних публічних ліцензій є ліцензійними електронними договорами та здійснюються шляхом онлайн-ліцензування, правила їх обігу та укладення можуть бути подібні до тих, що передбачені для електронних договорів у Законі України «Про електронну комерцію» [27]. У зазначеному законі електронний договір визначено як домовленість двох або більше сторін, спрямовану на встановлення, зміну чи припинення цивільних прав та обов'язків, оформлену в електронній формі

(тобто дистанційно та з використанням інформаційно-телекомунікаційних систем (п. 5 ч. 1 ст. 3)). Електронний договір вважається укладеним із моменту одержання особою, яка направила пропозицію, акцепту іншої сторони. Акцепт може бути надано в таких формах: 1) передачі оференту електронної пошти; 2) заповнення формуляра про прийняття оферти; 3) вчинення дій, які вважаються акцептом, якщо зміст таких дій чітко роз'яснено в інформаційній системі, у якій перебуває така пропозиція, і ці роз'яснення логічно пов'язані з нею [28]. Перша й друга із зазначених форм акцепту повинні бути підписані або за допомогою електронного підпису чи електронного цифрового підпису відповідно до Закону України «Про електронний цифровий підпис» (під час використання засобу електронного цифрового підпису всіма сторонами електронного правочину), або за допомогою електронного підпису одноразовим ідентифікатором, що визначається коментованим законом (дані в електронній формі у вигляді алфавітно-цифрової послідовності, які необхідно вводити «під час кожного входу в інформаційну систему підприємства електронної комерції»), або за допомогою аналога власноручного підпису (факсимільного відтворення підпису за допомогою засобів механічного чи іншого копіювання, іншого аналога власноручного підпису) – за письмовою згодою сторін.

Відповідно до ст. 639 ЦК України договір може бути укладений у будь-якій формі, якщо вимоги щодо форми договору не встановлені законом. Новелою цієї статті є положення про те, що якщо сторони домовились укласти договір за допомогою інформаційно-телекомунікаційних систем, він вважається укладеним у письмовій формі (тобто лише тоді, якщо сторони домовились про це). З огляду на зазначене варто погодитись із Н. Голубевою, яка вважає, що під час укладення електронного договору достатньо приєднання до договору «кліком»/згодою без

електронного підпису, у тому числі без електронного підпису одноразовим ідентифікатором [29]. Таким чином, таке правило має поширюватись також на процедуру оформлення вільної публічної ліцензії онлайн.

Пропозиція укласти ліцензійний договір, як правило, надходить від суб'єкта авторського права [30]. Такі договори зазвичай є договорами приєднання, до яких належать і вільні публічні ліцензії. Це своєю чергою вимагає розроблення відповідних превентивних заходів, системних правових підходів, які унеможливили б дискримінацію інтересів сторони, що приєднується до такого договору.

Таким чином, у сучасних українських правових реаліях застосування вільних публічних ліцензій і процедура їх онлайн-укладення залишаються поза законодавчим регулюванням. З огляду на швидкі темпи розвитку інформаційних систем та електронної комерції, поширеність практики укладення вільних публічних ліцензійних договорів онлайн нагальною потребою залишається внесення відповідних змін до Цивільного кодексу України, Господарського кодексу України та Закону України «Про авторське право та суміжні права».

Ключові слова: ліцензія, інформаційні системи, електронна комерція, вільні публічні ліцензійні договори, режим онлайн.

Здійснено аналіз особливостей правової природи вільних публічних ліцензій та умов їх застосування, зокрема в режимі онлайн, з урахуванням сучасного стану українського законодавства, європейської й міжнародної практики. Зазначено, що з огляду на швидкі темпи розвитку інформаційних систем та електронної комерції, поширеність практики укладення вільних публічних ліцензійних договорів онлайн нагальною потребою залишається внесення відповідних змін в українське законодавство з метою окреслення

правових засад обігу таких електронних ліцензійних договорів в Україні.

Проведен анализ особенностей правовой природы свободных публичных лицензий и условий их применения, в частности в режиме онлайн, с учетом современного состояния украинского законодательства, европейской и международной практики. Отмечено, что с учетом быстрых темпов развития информационных систем и электронной коммерции, распространенности практики заключения свободных публичных лицензионных договоров онлайн на сегодняшний день остается необходимой внесение соответствующих изменений в украинское законодательство с целью определения правовых основ обращения таких электронных лицензионных договоров в Украине.

The analysis features free public legal nature and conditions of their license application, including online, given the current state of Ukrainian legislation, European and international practices. It is noted that given the rapid development of information systems and electronic commerce, the prevalence of concluding free public license contracts online is imperative appropriate changes in the Ukrainian legislation to outline the legal principles circulation of electronic licensing agreements in Ukraine.

Література

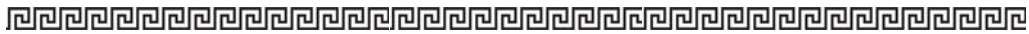
1. Хайдеггер М. Вопрос о технике / М. Хайдеггер // Хайдеггер М. Время и бытие: статьи и выступления / М. Хайдеггер. – пер. с нем. – М. : Республика, 1993. – С. 221–238.
2. Черникова И. Феномен «сетевого общества» с позиций постнеклассической науки (к вопросу о влиянии интернета на сознание и поведение молодежи) / И. Черникова, Е. Середкина [Электронный ресурс]. – Режим доступа : http://connect-universum.tsu.ru/blog/connectuniversum2012_ru/121.html.
3. Харитонова О. Ліцензійні договори та вільні публічні ліцензії: проблеми і перспективи / О. Харитонова // Правове

- життя сучасної України: матер. Міжнар. наук. конф. проф.-викл. та аспірант. складу / відп. за вип. В. Дрьомін. – О. : Фенікс, 2014. – Т. 1. – С. 478–480.
4. Рекомендації щодо онлайн-ліцензування [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://sips.gov.ua/ua/reconlinelits.html>.
5. Нагорняк Г. Стан та проблеми захисту інформаційних продуктів як об'єктів авторського права у мережі Інтернет / Г. Нагорняк, І. Нагорняк, З. Оксентюк // Соціально-економічні проблеми і держава. – 2012. – Вип. 2(7). – С. 209–217. – [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://sepd.tntu.edu.ua/images/stories/pdf/2012/12nhsumi.pdf>.
6. Атанасов С. Об'єкти інтелектуальної власності в цифровій формі / С. Атанасов [Електронний ресурс]. – Режим доступу : http://www.i2r.ru/static/504/out_23440.shtml.
7. Клімушин П. Особливості управління інтелектуальною власністю в умовах розвитку інформаційного суспільства / П. Клімушин, М. Григоряк // Державне будівництво. – 2013. – № 2. – [Електронний ресурс]. – Режим доступу : http://nbuv.gov.ua/UJRN/DeBu_2013_2_12.
8. Москаленко О. Ліцензія як форма розпорядження майновими правами інтелектуальної власності / О. Москаленко // Науковий вісник Ужгородського національного університету. Серія «Право». – 2015. – Вип. 31(2). – С. 11–15. – [Електронний ресурс]. – Режим доступу : [http://nbuv.gov.ua/UJRN/vpuzhpr_2015_31\(2\)_4](http://nbuv.gov.ua/UJRN/vpuzhpr_2015_31(2)_4).
9. Шилохвост О. Обице положения о договорных способах распоряжения исключительными правами / О. Шилохвост // Хозяйство и право. – 2008. – № 9. – С. 3–23.
10. Дозорцев В. Авторский договор и его типы / В. Дозорцев // Советское государство и право. – 1977. – № 2. – С. 43–50.
11. Цивільний кодекс України : Закон України від 16 січня 2003 р. № 435-IV // Відомості Верховної Ради України. – 2003. – № 40. – Ст. 356.
12. Сліпченко С. Невідчужуваність та невіддільність особистих немайнових прав / С. Сліпченко // Актуальні проблеми вдосконалення чинного законодавства України : зб. наук. ст. – Івано-Франківськ : Прикарпатський національний університет ім. В. Стефаника, 2012. – Вип. 29. – С. 126–127.
13. Зеров К. Вільні публічні ліцензії в Україні / К. Зеров // Актуальні проблеми держави і права : зб. наук. праць / за ред. С. Ківалова. – 2014. – Вип. 72. – С. 195–204.
14. Цюпа Ю. Недоліки цивільного законодавства України в регулюванні ліцензійних договорів / Ю. Цюпа // Форум права. – 2015. – № 2. – С. 177–180.
15. Кирилюк А. Ліцензійний договір на використання літературних творів як вид авторського договору / А. Кирилюк // Актуальні проблеми держави і права : зб. наук. праць / за ред. С. Ківалова. – 2009. – Вип. 51. – С. 180–186.
16. Online License Agreement [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://gi.grolier.com/>.
17. Про авторське право і суміжні права : Закон України від 23 грудня 1993 р. № 3792-XII // Відомості Верховної Ради України. – 1994. – № 13. – Ст. 64.
18. Тоцька В. Сутність вільного використання об'єктів авторського права та суміжних прав / В. Тоцька // Теорія і практика інтелектуальної власності. – 2014. – № 4. – С. 19–28.
19. Рекомендації щодо застосування вільних публічних ліцензій на використання об'єктів авторського права і суміжних прав [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://sips.gov.ua/ua/recoilnuxpublits.html>.
20. Манифест GNU [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://www.gnu.org/gnu/manifesto.html>.
21. European Union Public License v. 1.1, 2007 [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://ec.europa.eu/idabc/serolets/Docbb6d.pdf?id=31979>.
22. Мешкова К. Свободная лицензия в сети Интернет / К. Мешкова [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://w.pc-forums.ru/h591.html>.
23. Про використання відкритого програмного забезпечення в органах державної влади та органах місцевого самоврядування : проект Закону України від 24 червня 2009 р. № 4704 [Електронний ресурс]. – Режим доступу : http://search.ligazakon.ua/l_doc2.nsf/link1/JF3MO00A.html.
24. Проект Закону про використання Відкритого (Вільного) програмного забезпечення в державних установах та державному секторі господарства [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://w1.c1.rada.gov.ua/pls/zweb2/webproc34?id=&pf3511=12883&pf35401=23185>.
25. Проект Закону про використання Відкритих і Вільних форм інтелектуальної

власності, Відкритих форматів даних та Відкритого (Вільного) програмного забезпечення в державних установах і державному секторі економіки № 2065 від 1 грудня 2005 р. [Електронний ресурс]. – Режим доступу : http://w1.c1.rada.gov.ua/pls/zweb2/webproc4_2?id=&pf3516=2065&skl=5.

26. Ясинская М. Лицензии Creative Commons: перспективы в Украине / М. Ясинская [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://jurliga.ligazakon.ua/news/131821>.

27. Про електронну комерцію : Закон України від 3 вересня 2015 р. № 675-VIII // Відомості Верховної Ради України. – 2015. – № 45. – Ст. 410.

28. Асадчев Ю. Особливості електронних договорів згідно Закону України «Про електронну комерцію» / Ю. Асадчев // За-

кон і бізнес [Електронний ресурс]. – Режим доступу : http://zib.com.ua/ua/122670-osoblivosti_elektronnih_dogovoriv_zgidno_zakonu_ukraini_pro_.html.

29. Голубева Н. Порядок укладення договорів в електронній формі за законодавством України / Н. Голубева // Офіційний веб-сайт Київського районного суду міста Одеси [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <https://kievskiyud.od.ua/press-department/all-news/3154-poryadok-ukladennya-dogovoriv-v-elektronnij-formi-zakonodavstvom-ukrajini>.

30. Яворська О. Договори у сфері інтелектуального права: проблеми застосування чинного законодавства / О. Яворська [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://aphd.ua/publication-83/>.

